

Z řečt

Ve svazi
druhého
ho řeč
skladby
a štít. V
z básní
podplac
dictví p
skytli H
tvorbě.
rodné v
vyhrál
kových
řící br:
žebrot
varuje
tresten
podává
jakýsi i
si počir
a v záv
vých a
dáfi. V
světa, j
vzájem
Hérakl
V mra
me hlá
věka -
máme
individ
v evr
o sobě
čivost
hned
nějšíhe

Múzy z Píerie, vy písněmi dáváte slávu:
pojdte, zvěstujte Dia a svého velebte otce!
Skrze něho jsou lidé buď neznámí anebo slavní,
z vůle velkého Dia jsou neslavní stejně jak známí;
5 lehko on dává sílu a siláka oslabí lehko,
lehko umenší pána a prostého učiní velkým,
lehko napřímí zkroušeného a zpupného ohne
z vysoka hřmící Zeus, jenž obývá nejvyšší sídla.

Shlédni na nás a slyš a podle práva nám naprav
10 soudy, bože; a já ti, Perse, chci povědět pravdu.

Nepřišla na svět jen jediná Eris, jsou dvě mezi lidmi;
jednu, sotva ji zočíš, bys pochválil, ale ta druhá
zaslouží pokárání; má každá jinaké srdce.
Jedna je nešlechtná a plodí vádu a vojnu
15 lítou; nikdo z lidí ji nemiluje; jen z vůle
bohů a z nutnosti holé tu Eridu zlou mají v úctě.

Zato mráкотná Noc tu druhou povila dřive;
vysoko jezdící Zeus, co v éteru bydlí, ji vložil
do kořen země — a ta je pro lidi o mnoho lepší;
20 přidrží k dílu i toho, kdo na obě ruce je levý.
Neboť každý je žádostiv díla, jak druhého spatří,
kterak je bohat, jak chvátá orat a pospíchá sázet,
zařídít hospodářství; vždyť závidí sousedu souseď,
spje-li k blahobytu. Ta Eris je pro lidi dobrá.

25 Hrnčíři závidí hrnčíř a nepřeje tesaři tesař,
na žebráka zas žárlí žebrák a na pěvce pěvec.

Do srdce tyto věci si ulož a do ledví, Perse;
ne aby zlovolná Eris ti od díla odvedla duši;
ne abys po hádkách šilhal a poslouchal na trzích klepy.
30 Vždyť jen maličko času je na klepy, maličko na pře,
není-li na celý rok ještě pod střechou zásoba chleba,
zralého zrna, jež Démétér dala a zrodila země.
Kdo je toho už syt, ať pěstuje spory a hádky
o cizí věci; leč tobě už nebude podruhé možno
35 takhle jednat; ne, my svůj spor teď budeme řešit
podle pravdy a práv, těch nejlepších, od Dia daných.
Vždyť jsme už měli své podíly z půdy; ale tys kradl
za věci věc a nosil je pryč a velebil soudce,
darožrouty, že tuhle při ti rozhodli po tvém.

40 Oni nevědí, bloudí, že půl je víc nežli všecko,
ani jak dobře se o cibuli a o slézu žije.

Neboť živobytí, to bohové před lidmi skryli;
jinak přece i za den bys lehounko vydělal tolik,
že by to stačilo na rok a prstem bys do roka nehnul;
45 jakoby nic bys kormidlo uložil nahoru nad krb,
práce s voly by vzala zasvé, i robota mezků.
On ale Zeus nám schoval chleba, jsa rozlícen v srdci,
protože Prométheus, ten ošemetník, ho přelstil;
proto si vymyslíl žal a starost na lidské plémě.

50 Schoval oheň; a ten mu výborný Íjapetovec
ukradl, Diovi věhlasnému, a donesl lidem
v duté holi a za zády Dia, vladaře blesků.

Rozlícen mrakotřas Zeus ho potom oslovil takto:
„Synu Íjapetův, ty chytráku, nad něhož není!
55 Plesáš, žes ukradl oheň a moje ošidil srdce —
k veliké pohromě sobě a k pohromě budoucím lidem.
Za ten oheň jim já zas daruji zlo, kterým všichni
v duchu se budou kochat a vlastní neštěstí hýčkat.“

Domluvil otec bohů i lidí a potom se zasmál;
60 slavnému Héfaistovi pak ruče uložil uhníst
hlínu s vodou a lidský hlas do ní vložit i sílu,
bohyním nesmrtným ji rovnou učinit v tváři,
na pohled krásnou a milostnou pannu; pak Athéné kázal
v ručních pracích ji vzdělat, ať hotoví tkaniny pestré;
65 zlatá Afrodité jí měla rozlít kol hlavy
půvab i strastnou touhu a trýzeň, jež stravuje údy;
do prsou mysl psí jí vložit a povahu lstivou
Hermovi křídlatému pak velel, Argovu vrahu.

Domluvil Kronovec vládce — a oni poslechli Dia.
70 Ruče uhnětl z hlíny ten umělec na slovo vzatý
podobu cudné panny dle úradku Kronova syna;
Athéné sovích očí jí zřasila roucho i vlasy,
bohyně Charitky s mocnou Peithó jí okolo hrdla
ovily řetězy z ryzího zlata a okolo hlavy
75 Hóry krásnovlasé zas pletence jarního kvítí;
všechn ten lesk na ní uspořádala Athéné Pallas.
Do prsou arci jí Argův vrah a hlasatel bohů
slova lichotivá a lži a povahu lstivou
vložil, jak hřimatel Zeus si přál, a ovšem i mluvu
80 přidal, křídlatý bůh, a pak té ženě dal jméno
Pandóré, protože všichni, co bydlí v olympských domech,
dali jí dar — a neštěstí mužům, co z chleba jsou živi.

Z ř

Ve s
druh
ho
sklac
a ší
z bá
podř
dictv
skyt
tvor
rodr
vyhr
kov)
řící
žebr
varu
tres
pod
jaký
si pe
a v
výcl
dáři
svět
vzáj
Hér
V n
me
věk
má
ind
v
o se
čiv
hnc
něj

- Když s tou nástrahou krutou a nevidanou byl hotov,
slavného Argova vraha v dům Epimétheův otec,
85 rychlého posla, s tím darem poslal; on Epimétheus
nevzpomněl na to, co Prométheus mu říkal: ať nikdy
nebere od Dia dar, ať každý na Olymp vrátí
zpátky, sic nějaké zlo se z toho vyklube lidem.
Přijal dar a vzpomněl, když neštěstí bylo už doma.
- 90 Zpočátku totiž si na zemi žila plemena lidská
stranou zlého a bez protiventství a bez těžké práce,
bez nemocí, jež smrt a bolest přinesly lidem;
lidé přec vůčihledě a rychle v starosti stárnou.
Žena však se sudu sňavši svou rukou široké víko
95 ven je pustila všecky — a lidem hoře a bēdu.
Jedině Naděje uvnitř té těžko rozbitné schrány
zůstala v sudě až pod samým hrdlem a nevyletěla
ven, neboť žena včas zase dala pokličku na sud
z vůle mrakotřasa a vladaře oblaků Dia.
- 100 Ostatních strastí však na tisíce teď po světě chodí;
plna protiventství je země a plno i moře;
nemoci ve dne a nemoci v noci na lidi chodí,
nevolány a samy, a záhubu člověku nosí
potichu, protože Zeus jim chytře nedopřál hlasu.
- 105 Tak to chodí a Diově vůli je nemožno ujit.
- Ještě jinou zkazku ti budu vyprávět, chceš-li,
pěkně a důmyslně, a ty si ji do srdce ulož:
kterak bozi i smrtelní lidé si živali stejně.

- Nejprve zlatý věk a zlaté smrtelné plémě
110 stvořili nesmrtelní, co bydlí v olympských sídlech.
Oni žili v ten čas, kdy na nebi kraloval Kronos;
nejinak žili než bozi a neměli starostí v srdci,
bez práce, bez protiventství a bēd; ani starobu vetchou
neznali; věčně ruce i nohy majíce stejné,
115 z hojnosti všeho se těšili, zlo se jich nedotklo žádné;
mřeli tak lehko, jako když usne; na dosah měli
všecko dobré a sklizeň jim dávala plodivá země
od sebe sama, a hojnou a bujnou; oni se chutě
dělili o dílo v klidu v tom nadbytku všelikých darů,
120 bohati na stáda bravu a milí blaženým bohům.
Avšak to pokolení že černá pokryla hlína,
jsou z nich daimonové dle úradku velkého Dia,
pozemští, dobrodějní a strážcové smrtelných lidí;
oni dávají pozor, kdo jedná správně či špatně,
125 v oblaku zahalení a po zemi chodíce všady,
blahodární; i tuto čest mají narovno s králi.

- Druhé pokolení, už stříbrné, o mnoho horší
potom stvořili bozi, co bydlí v olympských sídlech;
ani vzrůst, ani mysl už nemělo jako to zlaté.
- 130 Století celé své veliké nemluvně, zákrška-syna
pečlivá matka si musela krmit a pěstovat doma;
ale sotvaže dospěl a dorostl na míru muže,
kratičkový čas byl živ a nesl za hořem hoře —
z nerozumu; vždyť nedovedli svou pýchu a zpupnost
135 zadržet od druhu druh, ani nechtěli uctívat bohy,
ani na oltářích těm blaženým spalovat žertvy,
jak je u lidí slušno a zvykem. A nakonec v hněvu
rozenec Kronův Zeus je vyhladil, protože pocty

Z

Ve
dru
ho
skl
a š
z b
poc
dic
sky
tvc
roc
vyt
ko
řic
žel
vai
tre
po
jak
si |
a v
vý
dá
sv
vz
H
V
m
vě
m
in
v
o
či
hr
ní

blaženým bohům, jimž patří Olymp, nechtěli vzdávat.
140 Avšak i toto pokolení když pokryla hlína,
dostali od lidí jméno ti blažení podzemní — druzí,
ale i tak je provází úcta na věčné časy.

Otec Zeus pak třetí plémě smrtelných lidí,
bronzové, stříbrnému už nikterak podobné, stvořil,
145 z jasanů, hrozná a obrovitá; ti o žalné dílo
Áreovo a násilí dbali a nejedli chleba,
nýbrž srdce tvrdé jak ocel měli a zpupné;
strach je potkat a strach se dotknout té veliké síly,
pádých paží, jež na hrubém trupu od ramen rostly.
150 Bronzovou měli zbroj a bronzové měli i domy,
bronzem pracovali; neb neznali železo černé.
Vlastníma rukama oni se navzájem pobívše sešli
do domu zatuchlého a k zimomřivému Hádu
beze slávy; i je, ač bývali strašní, si vzala
155 černá smrt a opustili svit jasného slunce.

Avšak i toto pokolení když pokryla hlína,
jiné ještě plémě, už čtvrté, na živné zemi
stvořil Zeus, syn Kronův, lepší a spravedlivější,
héroů zbožný rod, ty muže, kterým se říká
160 polobozi; toť prastaré plémě na širé zemi.
Ty ale lítý zahubil boj a krvavá vřava,
jedny pod sedmi branami Théb a v Kadmově zemi,
když se utkali o brav a o statek po Oidipovi;
druhé zas k Tróji přes velký jícen moře i s loďmi
165 přivedla vojna, že Helenu s krásnými pletenci chtěli.
Když potom černá smrt je zahalila a konec,
daleko od lidí sídlo a živobyť jim přiřkl

otec Zeus, syn Kronův, až na samém okraji země,
daleko od nesmrtelných a jejich králem je Kronos.
170 Tam oni bydlí-žijí a nemají starostí v duši,
na výspách blaženosti a při vírech Ókeanových,
blažení héroové, a sklizeň, jež do roka třikrát
metá, sladkou jak med, jim dává plodistvá země.

Kéž jsem se neoctl já mezi muži pátého věku,
175 kéž jsem umřel dřív nebo přišel na svět až potom!
Nyní je totiž už železné plémě; to oddechu nezná
od běd a lopot za dne a nemá pokoje v noci,
napořád hynouc, a těžkých strastí jim přidají bozi;
nicméně také jim se ke zlému přimísí dobré.
180 Zahubí Zeus i toto smrtelné plémě, vždyť děti,
sotvaže přijdou na svět, už mají šedivé vlasy.
Otec synům už nebude vhod, ani synové otci,
hostitelé se znelíbí host a příteli přítel,
rodný bratr už nebude milý, jak bývalo dříve.
185 Rychle přestanou mít své stárnoucí rodiče v úctě,
budou je tupit a dotírat na ně příkrými slovy,
krutí! o boží pomstu se nestarajíce; svým starým
rodičům nebudou chtít se odvděčit za vychování;
podle pěstního práva druh druhu vyvrátí město.
190 Nebude ve cti, kdo stojí v slovu, a spravedlivého
ani dobrého muže si nebudou vážit; to spíše
násilníka a zločince; stud se ztratí, i víra
v rukoudání; ten horší muž bude lepšímu škodit,
křivými slovy ho nařkne a ještě přísahu přidá.
195 Lidem nešťastníkům se na paty pověsí všechněm
zlolajná závist, škodolibá a ošklivá v tváři.
Tehdy už od země širokých cest se k Olympu vznesou,

14 rouchem běloskvoucím si halíce spanilé tělo,
do sboru nesmrtelných a samotny nechají lidi
200 Stud a Spravedlnost; i nezbude smrtelným lidem
nic než bída a žal — a nebude pomoci od zla.

Nyní soudcům chci povědět zkazku, ač sami jsou
chytří:

14 jaká že slova jestřáb děl k slavíku pestrého krčku,
když ho do drápů shrábl a nesl ho vysoko v mracích;
205 neboť on, kol dokola křivými pařáty proklán,
žalostně lkal — a jemu děl jestřáb svévolné slovo:

1 „Bláhový, k čemu kvílíš? Je silnější ten, kdo tě drží.
Půjdeš tam, kam tě ponese já, a třeba jsi pěvec!
Budu-li chtít, budeš pro mne k snědku — a možná
tě pustím.

210 Nemá rozum, kdo mocnějšímu se protivit zkouší;
1 vítězství ztratí předem a utrpí hanbu i hoře.“

Takto promluvil jestřáb, pták rychlý, širokokřídlý.

Naslouchej hlasu pravdy a zpupnost nepěstuj, Perse!
Pro chudáka je zpupnost zlá; ale špatně ji snáší
215 i ten urozený a má v ní hotové břímě,
když ho neštěstí potká; ta druhá cesta je lepší,
počínat si dle práva; vždyť právo, dojde-li konce,
nad svévolí má vrch; a škodou zmoudří i blázen.

Sama Přísaha rázem je křivým rozsudkům v patách;
220 sténá Pravda, když muži ji vláčejí, kam se jim zachce,
darožrouti, a na soudu činí nálezy křivé.

Ona pak putuje plačky skrz lidská města i stavy,
oblakem zahalena, a lidem neštěstí nosí,
těm, co ji vyhánějí a poctivě nepřidělují.

225 Zato ti, kteří vlastní lidi i cizince soudí
spravedlivě a od práv se v ničem neodchylují,
těm se vydaří obec a vzkvétá lid, co v ní bydlí;
pěstoun jinochů mír je v zemi a takovým nikdy
širokovidný Zeus by neseslal svízelnou válku;
230 nikdy netrhne hlad na ty muže, co soudí dle práva,
ani kletba; ti konají díla, jež k slavnostem patří.
V hojnosti chleba jim rodí země a na horách duby
s vršku jim žaludy sypou a v kmeni chovají včely;
ovce vlnosrstné až po zemi vláčejí rouno;
235 děti podobné rodičům jim rodičky rodí,
oplývají všim dobrem až do konce, neplují s loďmi
nikam, protože zrno jim dává plodivá země.

Kterým však svévole zlá je milá a ukrutné činy,
širokovidný Zeus, syn Kronův, jim odvetu strojí.

240 Často i všechen lid má podíl na špatném muži,
který začne hřešit a osnuje ohavné skutky.
Na ně pak sešle z nebe syn Kronův velikou ránu,
hlad a zároveň mor a lidé po houfech hynou.
Ženy přestanou rodit a na vymření jsou domy,
245 protože olympský Zeus tak chce: a někdy i celé
širé ležení zničí a hradby se země srovná
anebo lodí v moři jim potopí rozenec Kronův.

Z řeč

Ve sva:
druhéh
ho ře:
skladb)
a štít.
z básn
podpla
dictví
skytl t
tvorbě
rodné
vyhrál
kových
řící bi
žebrat
varuje
treste
podáv.
jakýsi
si počí
a v zá
vých t
dáti.
světa,
vzájen
Hérak
V mri
me hl
věka
máme
indivi
v evi
o sob
čivost
hned
nější

Soudcové, také vy si v srdci zpytujte sami
tuto při; vždyť na krok od vás dle uprostřed lidí
250 nesmrtelní; ti vidí všechny, kdo křivými soudy
sužují druhu druh a nehledí na boží pomstu.
Tříkráte deset tisíc je takových na živné zemi,
nesmrtelných, jež Zeus dal za strážce smrtelným lidem;
oni dávají pozor, kdo jedná správně či špatně,
255 oděni do oblaku a po zemi chodíce všady.

Sama Pravda je panna a dcera vševěda Dia,
milá a vážená bohům, jimž patří vysoký Olymp.
Když se jí někdo neurvale a potupně dotkne,
ihned k Diovi otci si sedne a Kronovci poví
260 o smýšlení těch nehodných lidí — a nakonec pyká
obec za viny soudců, co v neblahé slepotě srdce
právo převracejí svým křivým rozhodováním.
Toho se vystříhejte a srovnajte s právem své soudy,
soudcové-darožrouti, a křivých rozsudků nechte!
265 Zlo sobě strojí sám, kdo jinému uchystá zkázu,
úmysl špatný je nejhorší pro toho, kdo si ho smyslí.

Diovo oko, vidoucí všechno a vědoucí všechno,
vidí i toto, jestliže chce, a není mu skryto,
jaké to právo a řád naše obec v útrobě chová.
270 Kéž ani já bych dnes mezi lidmi spravedliv nebyl,
ani můj syn; vždyť spravedliv být, to neštěstí nosí,
jestliže tomu, kdo poctivý není, se za pravdu dává.
Ale to moudrý Zeus tak daleko nenechá dojít.

Perse, ty si to všechno hled vstípit v srdce a ledví,
275 naslouchej hlasu práva a zapomeň na násilnosti.
Neboť takový zákon dal lidem rozenec Kronův:
ryby sice a zvěř a peřím odění ptáci
hltají druhu druh; vždyť neznají řádu a práva;
zato lidem dal spravedlnost, tu nejlepší z věcí;
280 jestliže člověk je hotov dát svědectví poznané pravdě,
širokovidný Zeus mu za to blahobyť dává;
ale kdo jako svědek svou vinou přísahá křivě,
lže a utrhá pravdě a neodvratně je proklet:
takový neduživé a slabé potomstvo zplodí;
285 naopak muž, jenž svědčí dle pravdy, má zdatnější děti.

Myslím to s tebou dobře a dím, ty bláhový Perse:
bídu je věru snadno si zvolit a třebaš i houfně,
vede k ní hladká cesta a mešská velice blízko;
naopak lepší život jen za pot dávají bozi
290 nesmrtelní, neb dlouhá a strmá tam pěšina vede,
zpočátku krkolomná; leč jakmile vystoupí výše,
to se už stane snadnou, ač jinak neschůdná byla.

Nejlepší ze všech je ten, kdo na vše sám od sebe
přijde,
uvážív dobře, co bude potom a nakonec lepší;
295 dobrý je však i ten, kdo poslechne dobrého rádce;
kdo ale na nic nepřijde sám ani k srdci si nechce
radu jiného vzít, ten člověk už k ničemu není.

Ty ale po všečen čas měj na paměti mou výzvu:
pracuj, Perse, potomku bohů, ať hlad se ti z dálky
300 vyhne, ať Démétér ctná ti žehná, věnčená krásně,

Z řeč

Ve sva
druhél
ho ře
skladb
a štít.
z básr
podpl:
dictví
skytl l
tvorbi
rodné
vyhrál
kovýc
řící b
žebra
varuje
treste
podáv
jakýsi
si poč
a v zá
vých
dání.
světa.
vzájer
líral
V mr
me h
váka
mámu
indiv
v ev
e sol
čivos
lned
nájit

a ať živobytím ti stodolu do stropu plní:
neboť od zahaleče se nehne hlad ani na krok.

- 305 Bozi i lidé se na toho horší, kdo nečinně žije,
trubcům bezocasým jsa podoben mravy a roven;
z potu a lopoty včel si oni bezpracně tyjí,
darmožrouti; ty rád se věnuj rozšafné práci,
abys až přijde čas, měl plné stodoly z rna.

Z práce svých rukou má stáda ovec a blahobyť
člověk;

- 310 kdo si hledí díla, je o mnoho milejší bohům,
milejší lidem; vždyt těm je náramně protivný lenoch.

- Práce, ta není k necti; to zahálka přináší hanbu.
Budeš-li pracovat, brzy ti bude závidět lenoch,
bohatému; jde za bohatstvím i úcta a vážnost.
315 Pro větroplacha, jako jsi ty, je lepší se činit,
obrátit od cizích statků svou lehkomyšlnou duši
k pořádné práci, a jak ti radím, si dobývat chleba.

Nedobrá věc je stud, když provází chudého muže,
velice škodí stud — a také prospívá lidem:
při nedostatku stud a v blahobytu zas bujnost.

- 320 Peníze brát se chraň; jsou lepší ty od bohů dané.
Kdo totiž silou a pěstí si dobude velkého jmění
či si je jazykem vydte — vždyt takových věcí se stává
mnoho, kdykoli ziskem se zmámí člověku srdce,
kdykoli nestydatost v něm nastoupí na místo studu —
325 toho bohové ochromí lehko a ztenčují statek
člověku tomu; a na krátký čas se ho bohatství drží.

- Nejinak ten, kdo ublíží hostu, kdo prosebníkovi,
nebo kdo sourozenci a bratrovi do lože vstoupí,
jednaje nepřístojně, a tajně choť jeho pozná,
330 nebo kdo utiskuje jak blázen sirotky-děti
nebo kdo na otce-kmeta se sápe tvrdými slovy,
křičí na něj a na prahu smutného stáří mu laje:
na toho Zeus je rozhněván sám, a až vyprší lhůta,
za ty nepravosti mu uloží pokutu krutou.

- 335 Ty ale od toho odvrát svou lehkomyšlnou duši.
Bohům nesmrtelným, jak můžeš, obětuj žertvy
zbožně a čistě a lesklé kýty jim na počest spaluj;
jindy si úlitbami a kadidlem hled jejich přízně,
dříve než usneš a jakmile svatě slunce se vrátí,
340 aby se k tobě srdcem i myslí laskavě měli,
aby sis kupoval cizí pole — a nikdo to tvoje.

- Přítele k jídlu zvi, ale nedbej o nepřítele:
nejvíce zvi však toho, kdo bydlí nablízku tobě;
neboť když znenadání se něco přihodí v domě,
345 sousedé příběhnou třebaš i nazí — a švakr se strojí.

Pro zlost je špatný soused a k velkému užítku dobrý.

Tomu se dostane cti, kdo souseda řádného dostal.

Byl by nepošel vůl, kdyby nebyl potvora soused.

- 350 Od souseda si dobře dej naměřit, dobře mu naměř
jednou a touže měrou a lepší, bude-li možno,
abys, až budeš v tísní, i později nalezl pomoc.

Z řeč

Ve sva
druhél
ho ře
skladb
a štít.
z básr
podpla
dictví
skytí l
tvorbě
rodné
vyhrál
kovýc
řící b
žebrat
varuje
treste
podáv
jakýsi
si poč
a v zá
vých
dání.
světa,
vzájer
líral
V mr
me h
věka
máme
indivi
v ev
o sob
živos
lned
něžil

lehko se odřekne také: „Mí voli mají co dělat.“

455 Takový rozumbrada si myslí, že kolák si stluče,
blázen! on neví, že stovka dřev je potřebí na vůz,
ta že se musí obstarat předem a uložit doma.

460 Jakmile smrtelníkům se zjeví hodina orby,
tehdy si pospěšte všichni, ty sám a čeládka s tebou,
orat v suchu i v mokru, než doba k orání mine,
vstávaje za svítání, ať role tvoje jsou plny.
Z jara orej a přeořej v létě a nebudeš zklamán;
novinu osij, dokavad prst je lehká a kyprá;
novina odvrací bídu a dobře uspává děti.

465 Dia podzemního a velebnou Démétrů vzývej,
aby ta svatá Démétrů žeň byla patřičně těžká,
od té chvíle, kdy začneš s orbou a držadlo kleče
do dlaně sevřeš a dosáhneš otkou na hřebety volů —
řemení klínu se napne. A v patách za tebou chlapec,
parobek s motykou v ruce ať dělá potíže ptákům,
470 zahrabávaje osev; jeť pořádek nadevše dobrý
pro syny smrti a nepořádek je nadevše špatný.
Tak se ti budou klasy svou tíží sklánět až k zemi,
ačli sám olympský bůh tomu dopřeje šťastného konce.
Pavučiny pak vymeteš z měřic a s veselím v srdci
475 budeš si myslím brát z té potraviny, která je uvnitř;
v blahobytu se dočkáš mlhavé vesny a k jiným
nebudeš vzhlížet; to jiný muž bude potřebný tebe.

480 Budeš-li boží zemi snad orat za slunovratu,
pak budeš sedě žnout, jen hrstečky zahrneš rukou,
lecjak je svážeš, uprášeny a nehrubě vesel,
žeň si odneseš v koši — a pak si tě sotva kdo všimne.

Nicméně Diova vůle, ta není pokaždé stejná;
mrakotřasa je smrtelným lidem pochopit těžko.
Někdy oráš i pozdě, a přece se nalezne pomoc:
485 jestliže tehdy, kdy kukačka zakuká v dubovém listí
prvně a smrtelné lidi tím potěší po širé zemi,
třetího dne se dá do deště Zeus a napořád prší,
ale ne více, než aby si kráva smočila pazneht:
ranému rozséváči se vyrovná zpožděný orač.

490 Dobře to všecho v paměti podrž a nepropas nikdy,
zda se už blíží mlhavé jaro či období dešťů.

500 Sedátku u kováře se vyhni i besedě teplé
v zimní dobu, kdy mráz tě nepustí na pole k práci,
neboť i teď si čiperný muž umí usedlost zlepšit;
aby snad za zimy zlé na tě nesedla lenost a nouze,
abys hubenou rukou si netiskl oteklé stehno.
Nemálo zla si netečný člověk, když nemaje chleba
po liché naději civí, a hoře své způsobí duši.
Naděje není dobrá, když provází chudého muže,
500 který si v besedě sedí, ač nemá dostatek chleba.

Čeládce připomínej a říkej už uprostřed léta:
„Léto nebude věčně a hleďte si postavit boudy!“

505 Měsíce Iénaióna, tak zlého, že vola by odřel,
toho se varuj, i kluzkého ledu — ten podráží nohy,
jakmile povleče zemi, když začne Boreás fičet.
Ten skrz Thrákií, matku koňstva, se na širé moře
vrhne a celé je zvedne; i sténají lesy a země;
nemálo dubů vysokorostlých i mohutných jedlí

Z řeč

Ve sva
druhél
ho ře
skladb
a štít.
z básr
podpl
dictví
skytí l
tvorbí
rodné
vyhrál
kovyc
řící b
žebra
varuje
treste
podáv
jakýsi
si poč
a v zá
vých
dáři.
světa.
vzájo
Héral
V mr
me h
věka
mám
indiv
v ev
o sol
čivos
hned
nější

- 565 Arktúros, ze svatých toků se zvednuvši Ókeanových,
poprvé v plném jasu se ukáže s počátkem noci.
Nato zpěvačka jitřní se zjeví, dceř Pandionova,
vlašťovka lidským očím, když zrovna začíná jaro.
Dříve než přijde, hled ořezat révy; tak je to lepší.
570 Ale když hlemýžď už od země na keře šplhá a prchá
před Pléjadami, je s okopáváním vinice konec;
nyní je načase brousit srpy a svítání si nespi
stinných sedátek nedbej a do svítání si nespi
v hodinu klasobraní, kdy slunce spaluje kůži.
575 Nyní musíš spěchat a svázet obilí domů,
vstávaje za úsvitu — a budeš mít dostatek chleba.
Jitřenka totiž si odslouží třetinu z denního díla,
jitřenka v cestě dá náskok a dá ti náskok i v práci;
jitřenka, jakmile vyjde, ta vypraví nemálo lidí
580 na šťastnou cestu a mnoha volům dá na šíji jařmo.

- Tehdy, kdy kvete bodlák a začne muzikant cvrček,
sedě ve větvích stromu, svou zvučnou vysílat píseň
zpod krovek, bez ustání, v tu hodinu potu a parna,
tehdy kozy jsou nejtučnější a nejlepší víno,
585 ženy nejvilnější a mužové mdlí jako nikdy,
neboť hlavu i kolena milá jim Seirios praží,
od vedra celé tělo jim vyschlo. Tehdy už vítám
pod skalou chládek i bybelské víno a kynutý koláč,
k němu mléko, to od kozy po kůzlatech; a maso
590 z jaloviček, co lupení spásaly v háji, i maso
z kůzlat prvníčátek; a popíjet jiskrné víno,
ve stínu sedět a nasyceno mít pokrmem srdce,
čistému Zefyru vstříc své tváře nastavit obě
při živé studánce, která má odtok a na dně je čistá:
595 třikráté vody z ní naber a dolij počtvrté vína.

- Otrokům přikáž, ať vydrolí svatá Démétrý zrna,
jakmile prvně se na nebi zjeví Órión silák,
na místě povětrném a na mlatě zdusaném pěkně.
Přeměř je měřicí dobře a ulož v amforách; potom,
600 hned jak zásobu všecku si šťastně uložíš doma,
sená si svoz a pohrabků k tomu, co ti jich stačí
pro skot a pro mezky na rok. A potom teprve může
kolena milá tvá čeled složit a vypráhnout voly.

- Podruha bez domova si opatř a bezdětnou služku
605 hledej, dej na mou radu: je pro zlost děvečka s dětmi;
ostrozubého psa si vychovej, nešetře žrádla,
aby ti denní spáček jedné noci nesebral svršky.

- Órión se Seiriem když přijdou do středu nebes
a když růžovoprstá se uvidí s Arktúrem Zora,
610 očesej, Perse, hrozny a všechny je do domu dones;
po deset dní je vystavuj slunci a po deset nocí,
pět dní je nechej v stínu a šestého do amfor stáče
potěchu srdce, dar Dionýsův. A jakmile potom
Pléjady s Hyadami i síla Óriónova
615 sestoupí s nebe, tu nezapomínej na včasnou orbu;
času kruh se tak zavře a rok se na zemi skončí.

- Jestliže po plavbě touha tě jímá a po nebezpečí,
tehdy, kdy Pléjady obru a siláku Óriónovi
z cesty utíkají a do moře mračného spadnou,
620 tehdy všelikých větrů se strhne a rozduje vání;
tehdy své koráby černé už nenech na širém moři,
raději dej na mou radu a pamatuj na polní práce.
Na souš vytáhni loď a kolem jí kameny ohrad,

- větrů sílu to zadržuje a plískanic mokro;
625 dříve však vyraz čep, nebo zpuchří Diovým deštěm.
Náradí všecko z ní vezmi a ve svém domě je ulož,
pořádně svinuv křídla své lodi, poutnice mořské;
kormidlo tesané krásně pak zavěs nahoru nad krb.
Sám jen čekej na plavby čas, až se dočkáš a přijde;
630 tehdy bĕhutou loď spusť na moře, narovnej do ní
zboží vybrané pěkně — a zisk si přivezeš domů,
tak jako otec můj i tvůj, ty bláhový Perse,
s loďmi konával plavby a slušnou obživu sháněl;
jednou se dostal i sem na své daleké zámořské pouti,
635 opustiv aiolskou Kýmu, když na svém korábu černém
neprchal před bohatstvím a blahobytem a jměním,
nýbrž před nouzí zlou, která od Dia na lidi chodí.
V ubohé vesnici pod Helikónem se usadil, v Askře;
v zimě je zlá a svízelná v létě a hostinná nikdy.
- 640 Ty pak, Perse, měj na paměti, že práce si žádá
každá svou pravou chvíli: a více než cokoli plavba.
Malou bárku chval, ale zboží do velké nalož.
Je-li zboží více, i výdělku bude a zisku
více, arci když zlého vanu tě ušetří větry.
- 645 Jestliže ke kupectví svou lehkomyšlnou duši
obrátit chceš a utéci nouzi a trudnému hladu,
o mnohošumném moři ti povím i o jeho drahách,
třebaže nemám v plavbě cvik a zkušenost s loďmi.
Ještě nikdy jsem korábem neplul po širém moři,
650 jedině do Euboje z té Aulidy, ve které kdysi
Achájci přečkali zimu a stáhli veliké vojsko
z Helady svaté, když do Tróje táhli pro krásné ženy.

- Odtud jsem ke hrám plul a do Chalkidy, kde skonal
vĕhlasný Amfidamás; tam synové hrdiny četné
655 slíbili dary a vystavili, a tam, abys věděl,
zvítěziv písní jsem odměnou dostal trojnožku s uchy.
Tu jsem pak věnoval Múzám, co sídlí na Helikónu,
na tom místě, kde zvučnou mi vnukly poprvé píseň.
Natolik tedy mám zkušenost s loďmi i s lodními hřeby.
660 Nicméně o vůli Dia a mrakotřasa ti povím:
Múzy i nevýslovnou mne naučily pět píseň.

- Za padesáte dní a nocí po slunovratu,
jakmile doba znojného léta se ke konci chýlí,
tehdy je pro syny smrti už na plavbu čas; tehdy s bárkou
665 na skalách neztroskotáš a muže ti nepolkne moře;
leda by Zemětřas sám ji hodlal zahubit naschvál,
Poseidáón, či Zeus, jenž věčným kraluje bohům;
u nich je všeho dobrého konec a stejně i zlého.
Tehdy je čistý a průzračný vzduch a bezpečné moře;
670 tehdy se větrům svěř a loď svou bĕhutou klidně
stáhni na hladinu a vším svým zbožím ji nalož;
potom však spěchej, aby ses vrátil co nejdříve domů;
nečekej na mladé víno a na jeseň s jejími dešti,
ani až přijde zima a mocně zaduje Notos,
675 který nadouvá vody a ve spolku s Diovým deštěm,
podzimním, vytrvalým z nich činí jediné scestí.

- Jiná doby, kdy lidem je možno vyplout, je jaro;
jakmile na smokvoni se ukáží na konci větví
poprvé člověku lístky tak malé jak šlápota ptačí,
680 co by si stoupla vrána — i tehdy je hladina schůdná.
Tak se dá tedy i na jaře plout. Ale takovou plavbu

Z
Ve s
druh
ho
sklac
a ští
z bí
podí
dít
skyt
tvor
rodí
vyh
kov
fici
žeb
varí
tres
pod
jaký
si p
a v
výč
dář
svě
vzá
hlá
V i
me
vél
má
ind
v
o s
čiv
lin
něj

Ani ten po novu šestý se za den nehodí rodný
785 pro dívku; berany stáda a kozy je šestého radno
vyřezávat a stádům kol dokola oplotit salaš;
přivádí na svět i čacké chlapce; ti vtipkují rádi,
lžou a pochlebně mluví a s dívkami laškují vskrytu.

Osmého miškuj kance a mohutně řvoucího býka,
790 dvanáctého dne ale dřiče a nosiče mezky.

Dvacátého, v den velký a plný, chytrého chlapce
přivedeš na svět; ten ostrovtipu má nadmíru mnoho.
Čiperné hochy den desátý rodí a dívky zas čtvrtý
střední; v ten den zas ovce a loudavé rohaté krávy,
795 ostrozubého psa i dřiče-nosiče mezky
kroť a vlož na ně ruku. Dej pozor, ať v hlubině srdce
nechováš čtvrtého dne, ať už couvá či dorůstá měsíc,
zármutek duchamorný; toť den, který dovrší všecko.

Čtvrtého v měsíci dne si přiveď do domu ženu,
800 prozkoumaj ptáky, co k tomuto kroku přinesou štěstí.

Pátým se vyhýbej dnům, jsou ošemetné a strastné;
pátého Erínye prý pomohly Přísaze na svět,
když ji povila Eris co pohromu na křivé svědky.

Sedmého po úplňku dej svatá Démétry zrna
805 na pěkně zdusaný mlat — a dobře na to dej pozor —
vysypat, dřevorubec ať drva na stavbu jizby
kácí, i lodní kmeny, jež budou na koráb dobré;
čtvrtého dne ať začne z nich štíhlá plavidla stavět.

Devátý po úplňku je pro lidi šťastný až večer,
810 devátého je časně zrána nic nepotká zlého;
pro sázení je dobrý ten den i pro narození
hocha i dívky a není to den tak venkoncem špatný.

Málokdo ví, jak šťastná je v měsíci devítka třetí,
má-li se načít sud nebo vložit na šíji jařmo
815 koním rychlonohým či polooslům a volům,
má-li se koráb o mnoha veslech na třpytné moře
spustit; málokteří v té věci povědí pravdu.

Čtvrtého otevři sud; ten den je nad jiné svatý
za úplňku; leč dvacátému jen málokdo věří,
820 když se začíná ráno, a ještě horší je večer.

Tyto dny jsou k velkému užítku pro pozemšťany,
ostatní mezi nimi jsou neškodné, aniž co nesou.
Každý si chválí jiný a ví to málokdo jistě.

Někdy je den jako otčím a někdy je hotový otec.

825 Blahoslaven a šťasten je ten, kdo všechny ty rady
zná a jimi se řídí, má před bohy svědomí čisté,
hádá podle ptáků a umí se přestupkům vyhnout.

Z te

Ve svi
druhé
ho ře
sklád
a štít.
z bás
podpl
dictvi
skytl
tvorb
rodné
vyhá
kovyc
flet l
žebra
varuj
trest
podá
jakýs
si pot
a v z
vých
dárí.
světa
vzáje
Héra
V mi
me l
věta
mám
mádiv
v ei
o sol
hner
něji

Od Múz helikónských ať naše započne píseň!
Na hoře velké a svaté jsou ony, na Helikónu,
útlýma nohama tančí kol pramene violkového,
okolo oltáře všemohoucího Kronova syna.

- 5 Také v Permésu hladkou svou pleť si umyvě ony,
anebo v studánce Pégasově či v Holmeiu svatém,
na samém vrcholu Helikónu se pustily v reje
ladné, něhyplné a nohy jim neumdlévaly.
Potom se zvedly a neprůhlednou se oděvše mlhou
- 10 kráčely skrze noc a pěly překrásnou píseň,
slavíce bouřného Dia a velebnou argejskou Héra,
obutou v opánky zlaté, i Athénu jiskrozrakou,
zvaného Foibos, a mistryni šípů Artemidu,
- 15 zemětrasa a nosiče pevniny Poseidáóna,
ctíhodnou Themis a láskovně hledící Afroditu,
Diónu krasavici i v zlaté čelence Hébu,
Hélia velikého i Selénu skvoucí a Zoru,
- 20 černou noc i velkého Ókeana a Zemi —
vůbec posvátné plémě všech bohů, živoucích věčně.

Od nich Hésiodos se krásně naučil zpívat,
pod svatým Helikónem když jednou jehňata pásí;
tenkrátě takové slovo mi bohyně nejdříve řekly,

25 olympské Múzy, rozenky Dia, vladaře bouří:

Z
Ve
dru
ho
skl
a 5
z l
po
dic
sk)
tve
ro
vy
ko
fic
že
va
tr
pe
jal
si
a
vy
dā
sv
vz
H
V
m
vř
m
in
v
o
čl
h
n

„Pastýři z pustin, vy hanebníci a nic nežli břicha!
Umíme vyprávět nemálo lží, jež se rovnají pravdě;
umíme také, jestliže chceme, povědět pravdu.“

- Dcery velkého Dia tak pravily, mistryně slova;
30 nato mi podaly žezlo, jež stálo za podívanou:
z bujného vavřínu utrhly větev — a vdechly mi božský
zpěvu dar, abych zpíval, co bude, i to, co se stalo;
blažených rod, kteří žijí věčně, mi velely slavit,
ale je samy opěvat vždycky, i napřed, i potom.
35 Ale k čemu mi tohle, to o dubu anebo skále?

- Vzhůru tedy, a začněme od Múz, jež Diovi otci
pějí a mohutnou mysl mu uvnitř Olympu baví,
spojující, co jest, co bude, co bývalo dříve
v jedinou píseň; a neúnavně jim ze rtů se line
40 sladký hlahol, až příbytek otce Dia se směje,
hromovládčův, když bohyně se zpěv, jak lilie čistý,
rozlehne kol; tu zvučí i sněžného Olympu vrchol,
obydlí nesmrtelných. A ony nebeským hlasem
bohů ctihodný rod svou písní velebí napřed:
45 které že zpočátku zrodila Země i široké Nebe,
kteří bozi z těch rodičů vzešli, dárcové dobra;
na druhém místě bohů i lidí praotce Dia
na počátku i na konci písně bohyně slaví,
jak je nejlepší z bohů a má z nich největší sílu.
50 Potom opěvují i plémě Gigantů silných,
po nich i lidí, a Diovu mysl v Olympu baví
olympské Múzy, rozenky Dia, vladaře bouří.

- Mnémosyné je zrodila otci, Kronovu synu,
v Pierii, kde na vrších vládla, na Eleuthéru —
55 úlevu ve starostech a v strastech zapomenutí.
Neboť on moudrý Zeus s ní obcoval po devět nocí,
daleko od nesmrtelných k ní vchází na svaté lože;
ale když uplynul rok a dokola oběhly doby,
měsíce ubývaly a dnů se dovršil počet,
60 devatero mu povila dcer — ty jedna jak druhá
věnují zpěvu své srdce, jich mysl je starostí prosta —
blizoučko samého temene Olympu zasněženého.
Tam jsou ta jejich rejiště pěkná a příbytky krásné;
s nimi tam v radovánkách i Touha a Charitky bydlí;
65 pomilování hodný hlas ony roníce z hrdla
slaví vesmírné řády a velebí šlechteté zvyky
nesmrtelných, a z úst se jim hlahol líbezný line.

- K Olympu tehdy se braly, tím sladkým se pyšnice
hlasem,
s nebeskou písní, a černá země jim přizvukovala,
70 když tak pěly, a rozkošný dupot jim od nohou stoupal,
jak se vracely ke svému otci; on na nebi vládne,
samojediny třímaje hromy i plamenné blesky,
nad otcem Kronem zvítěziv mocně; pak výborně
všecko
bohům uspořádal a rovně rozdělil pocty.
75 Takto zpívaly Múzy, jež bydlí v olympských sídlech,
devět dcer, jež z velikého se zrodilo Dia,
Euterpé, Melpomené a Thaleia, Erató, Kleió,
Terpsichoré a Úranié a Polyhymnia,
devátá Kalliopé — ta ze všech je nejváženější;

80 ona totiž i ctihodné krále doprovází.
 Jestliže dcery velkého Dia někoho poctí
 z králů živých Diem a při zrození naň shlédnou,
 tomu kapkami medosladkými orosí jazyk,
 tomu se z úst pak linou lahodná slova; i vzhlíží
 85 k němu veškerý lid, jak nalézá právo a ortel
 vynáší spravedlivý; on hovoří, aniž se zmýlí,
 ba i veliký svár on dovede urovnat rychle.
 Neboť rozumu dar mají soudcové proto, že lidem
 na trhu zkracovaným zas pomohou k spravedlnosti,
 90 lehko, jen domlouváním a slovy přívětivými.
 Takovému se koří jak bohu, když do schůze kráčí,
 v úctě a lásce druzí; on vyniká ve shromáždění;
 to je ten svatý dar, jež mají pro lidi Múzy.
 Neboť od Múz a od Apollóna, jistého střelce,
 95 vzešli na zemi pěvci a na loutnu hrající muži;
 králové zase z Dia. Je blažen, koho si Múzy
 zamilují; pak z úst mu sladká pramení slova.
 Neboť má-li kdo žal a čerstvě zjitřenou duši,
 že mu až hořem usychá srdce, a najednou pěvec,
 100 služebník Múz, začne o slavných lidech a o starých
 časch
 zpívat hymnus, i o Olympanech, blažených bozích,
 rázem zapomene ten smutný a veškerou žalost
 pustí z mysli; tak rychle ho promění dary těch bohyň.

Zdravím vás, Diovy děti, a o píseň rozkošnou prosím!
 105 Slavte velebné plémě vždy živoucích, nesmrtelných,
 kteří se z hvězdného Nebe a ze Země narodili,
 rozence mrákotné Noci i chovance slaného moře;
 povězte, odkud se poprvé vzali bozi a země,

odkud řeky a nezměrné moře, vlnami vzduté,
 110 bleskotající hvězdy a nad nimi široké nebe,
 kteří bohové z těch se zrodili, dárcové dobra,
 kterak si rozdali pocty a podělili se o svět
 a jak Olymp o mnoha roklich si zabrali prvně.
 To mi zvěstujte, Múzy, jež bydlíte v olympských
 domech,
 115 od počátku a mluvte, co z toho se nejdříve stalo.

Nejdříve ze všeho tedy byl Chaos, ale pak Země,
 širokoprsá, to na věky bezpečné pro všechny sídlo,
 pro nesmrtelné, jež temeno sněžného Olympu hostí;
 v útrokách země širokých drah pak mrákotný Tartar
 120 a pak Erós, jenž z věčných bohů je nejspanilejší,
 údy oproštuje a veškerých bohů i lidí
 mysl v prsou si podmaňuje i rozšafný rozum.
 Z Chaosu černá Noc a Erebos počátek vzali;
 z Noci se zase narodil Aithér a Den, které v lásce
 125 z objetí Erebu počala matka a přivedla na svět.
 Země zrodila napřed jí samé podobné nebe,
 Úrana plného hvězd, kol dokola aby ji halil,
 aby blaženým bohům byl na věky bezpečným sídlem;
 mocné pak zrodila hory, ty rozkošné příbytky bohyň,
 130 příbytky nymf, které v roklinatých si libují horách.
 Zrodila ona i netknuté moře, vlnami vzduté,
 Pontos, bez rozkoše a lásky; leč potom se vzdala
 Úranovi a z toho se narodil Ókeanos,
 zvířený do dna, i Koios a Kreios a Hyperión,
 135 Íjapetos a Theia a Rheia a Mnémosyné,
 Foibé v čelence zlaté i Themis a líbezná Téthys.
 Po nich přišel ten nejmladší na svět, úskočný Kronos,
 nejstrašlivější z dětí; měl otce bujného nerad.

- Kronovec násilně na nic jí nesáhl, ničeho nevzal
ze všeho toho, co dostala s Titány, staršími bohy,
425 nýbrž všechno má tak, jak původně dopadla dělba:
na zemi, na moři, na nebesích svůj úděl a počtu.
Nemá jí proto snad méně, že byla jediné dítě,
naopak, o mnoho více, neb Kronův syn si jí hledí.
Komu chce, tomu napomáhá a mocně ho chrání;
430 při přelíčení zasedá po boku velebných soudců,
ve sněmu vyniká ten mezi lidmi, kterému přeje.
Ba i když do války hubitelky se mužové strojí,
tehdy pomůže bohyně každému, jemuž si přeje
vítězství udělit milostivě a propůjčit slávu;
435 šlechtně také, kdykoli v hrách spolu zápasí muži,
tehdy i k těm se bohyně sklání a nese jim pomoc;
čí pak zvítězí síla a sval, ten nádhernou cenu
snadno si odnese šťasten a rodičům přinese slávu.
Šlechtně také pomáhá jezdcům, když některým přeje.
440 Také těm, kdo pracují na vodě, zlověstně vzduté,
ačli se k Hekatě modlí a hřmotnému Zeměřasovi,
lehounko bohatý lov ta bohyně opatří slavná —
lehko už shlédnutou kořist i odejme, když se jí zachce.
Šlechtně v stáji společně s Hermem i dobytek množí;
445 stáda skotu i koz, co široko daleko skáčou,
stejně i stáda vlnatých ovcí, když se jí zachce,
velkými učiní z malých — a z velikých učiní malá.
Tak tedy ona, ač je své matky jediné dítě,
uprostřed všechněch nesmrtelných je počtěna dary.
450 Jinochů živitelkou ji učinil rozenec Kronův,
těch, kteří po ní spatřili světlo vševidné Zory,
odevždy živitelkou, a takové dostala počty.

- Rheia si ulehla s Kronem a zrodila slovné děti:
Histiu, Démétro, Héro, jež zlaté opánky nosí,
455 hřmotného Zeměřasa i velkého siláka Hádza —
o srdci nelitostném a bytem v podzemním domě,
potom chytrého Dia — toť otec bohů i lidí,
pod jehož hromobitím se třese i široká země.
Veliký Kronos je polykal všechny, jak některý z luna
460 posvátného se na kolena své matky dostal;
o to mu šlo, aby z obdivuhodných zplozců nebes
nedostal královskou čest mezi nesmrtelnými jiný.
Od hvězdnatého Úrana totiž a od Země věděl,
jaký ho čeká osud: že syn ho porobí vlastní,
465 třeba je veliký silák, dle úradku velkého Dia.
Proto byl na číhané, ne slep, a hlídaje pilně
polykal svoje děti — a nezměrný žal měla Rheia.
Ale když otce bohů a lidí už porodit měla,
Dia, tenkrátě snažně své rodiče prosila milé,
470 Úrana hvězdnatého i Zemi, své rodiče vlastní,
aby jí pomohli naléztí lest, jak udržet v skrytu
zrození milého syna a Lítice otcovy pomstít,
pomstít i děti, jež spolkl ten lstivec, veliký Kronos.
Milenou dceru slyšeli oni a dali si říci:
475 řekli jí pěkně to, co je souzeno, aby se sběhlo
okolo Krona krále a jeho chrabrého syna.
Do Lyktu, žirného krétského kraje, ji poslali potom,
tenkrátě totiž, kdy porodit měla to nejmladší dítě,
velkého Dia; jej od ní pak přijala olbřímí Země
480 na širé Krétě, že bude ho živit a bude ho pěstít.
Tam ho nesla skrz kvapící noc a černou a přišla
do Lyktu nejdřív; i vzala jej do náručí a skryla
do sluje nedostupné a do hloubi posvátné země,

- v Aigajské hoře, zakryté hustě a porostlé lesy.
485 Jemu však do plének dala a podala veliký kámen,
vládcovi Úranovci, jenž dříve kraloval bohům.
On jej do rukou vzal a do svého břicha ho složil,
bláhovec, aniž si pomyslíl v srdci, že za jeho zády
490 nikoli kámen, leč syn mu zůstal, nepřemožený,
bezstarostný, jenž brzy ho silou i rukama zdolá,
vezme mu důstojenství a sám bude panovat bohům.

Potom už ovšem vládcova síla i spanilé údy
bujely rychle, a pak, když oběh roků se skončil,
zaskočen obmyslem Země a její důmyslností
495 vyvrhnul ven své děti ten lstivec, veliký Kronos,
podlehnuv ošemetnosti a síle vlastního syna.
Ze všeho nejdříve zvrátil ten kámen, jež naposled
spolkl;

- ten pak na zemi širé a plné cest Zeus vztyčil
v úvalu pod Parnéssem a v blahoslavené Pýthó,
500 aby byl znamením provždy a pro lidi smrtelné divem.
Z okovů smrtonosných pak vyvázal otcovy bratry,
Úranovce, jež otec byl spoutal z poštilosti;
ti se mu za dobrodiní pak odvděčit nezapomněli:
darovali mu hrom i hromoklín bleskotající,
505 dali mu blesk; ty dřív měla schovány olbřímí Země;
na ty spoléhaje teď kraluje lidem i bohům.

Íjapetos pak Ókeanovnu chodidel ldných,
Klymenu pannu si vzal a chodil s ní na jedno lože.
Atlanta chrabrého srdce mu za syna povila ona,
510 hrdopyšného Menoitia a obmyslníka,
chytrého Prométhea a zpozdilce Epiméthea,

- který se pro lidi, živéné chlebem, stal neštěstím rychle:
první do domu přijal tu ženu, stvořenou Diem,
pannu. A zpupného Menoitia pak vševidný Zeus
515 poslal do Erebu a ranil ho kouřícím bleskem
za jeho troufanlivost a příliš velikou drzost.
Atlás, ten z tvrdé nutnosti nese oblohu širou
na konci světa, blíž zvučně pějících Hesperidek,
stojačky, na rukou neúnavných a na vlastní hlavě;
520 neboť takový úděl mu Zeus v své moudrosti přiřkl.
Chytráka Prométhea však do tuhých okovů sevřel,
bolestných pout, a sloupkem ho uprostřed proklál

a poslal
na něho orla širokých křídel; ten sžíral mu játra —
nesmrtelná, jež dorůstala vždy o tolik přes noc,
525 kolik z nich ujedl přes den ten orel širokokřídý.
Toho pak zase silák, syn Alkmény chodící ldně,
Héraklés zabil a osvobodil tak od strašné strasti
Íjapetova syna a utrpení ho zbavil —
nikoli bez vůle Dia, jenž na vrchu Olympu vládne:
530 to aby Héraklés, rodilý z Théb, měl věhlasu více
po zemi mnohoživné, a ještě více než dříve.
K tomu přihlížeje on poctil milého syna;
ačkoli rozlícen, odložil hněv, jež k onomu choval,
za to, že s přesilným Kronovým synem se v důvtipu
měřil.

- 535 Tenkráté totiž, když vyjednávali smrtelní lidé
v Mékóně s bohy, on všetečně rozděliv velkého vola,
předložil kusy tak, aby ošálil Diovu mysl:
na jednu stranu dal maso a droby, kypící tukem,
v kůži zabalené, a bachorem volským to přikryl;
540 na druhou — mistr v šalbě — dal bílé hovězí kosti,

Zeus, bohů král, měl nejdříve za ženu Métis,
která z bohů i smrtelných lidí nejvíce znala.
Když ale sivoookou se chystala bohyni zrodit,
Athénu, tehdy Zeus jí úskočně ošálil mysl
890 lichotivými slovy a vložil ji do vlastních útrob,
tak jak to Země zosnovala a Úranos hvězdný.
Tak mu to vnukli ti dva, aby nedostal královskou
hodnost
z bohů, živoucích věčně, snad někdo jiný než Zeus.
Souzeno bylo, že přemoudré děti porodí Métis,
895 především dívku sivého zraku, rozenku moře,
o téže síle co otec a o stejně rozumné mysli;
ale potom i syna že přivede na světlo světa,
o srdci násilnickém a krále bohů i lidí;
Zeus však bohyni předem si vložil do vlastních útrob,
900 aby mu byla radou, co bylo by zlé a co dobré.

Za druhou choť měl bělostnou Themis; ta zrodila
Hóry,
Dobrozákonnost, Právo a kvetoucí Mír, ona božstva,
která smrtelným lidem se starají o jejich díla,
ale i Moiry, jimž největší čest dal přemoudrý Zeus,
905 Klóthó, Lachesis, Atropos, přadleny tři, které v úděl
smrtelným lidem dávají zlo a dávají dobro.

Spanilé Charitky tři mu dcera Ókeanova,
na pohled překrásná Eurynomé pak přivedla na svět,
Aglaiu totiž a Eufrosynu a Thalii vlnadnou;
910 zpod jejich víček se linula láska, jak pozvedly oči,
ochromujíc; neb krásně se zpod brv dovedou dívat.

Ale i k Démétře mnohoživné pak do lože vešel;
s lokty jak z úběle Persefonu mu zrodila ona;
matce ji unesl Hádés — a dal mu ji přemoudrý Zeus.

915 Po Mnémosyně pak zatoužil zase, po kadeřavé,
která devatero mu zrodila Múz; ony nosí
čelenku zlatou a rozkošný zpěv se jim líbí a tance.

Apollóna a Artemidu, tu mistryni šípů,
obzvláště líbezný pár mezi potomky Úranovými,
920 zrodila Létó, když s bouřným Diem se spojila v lásce.

Naposledy si kvetoucí choť pak našel v Hécé;
z ní se zrodila Hébé a Eileithyia a Arés,
když se s vladařem bohů i lidí spojila v lásce.

Z vlastní hlavy však porodil okatou chovanku
vodstva,
925 hroznou strůjkyni vřavy a vůdkyni nepřemoženou,
vládkyni, které se zalíbil ryk a války a bitvy.

Slavného Héfaista Héré — leč nikoli z objetí lásky —
zrodila pak, neb se hněvala právě a s chotěm se přela;
mezi Úranovci byl největším umělcem ze všech.

930 Od Amfítrity a od lomozného Poseidáóna
veliký Trítón a širokovládny vzal původ; on v moři
přebývá na dně při milé matce a královském otci
ve zlatém domě, ten hrozný bůh. Ale od rozbíječe
štitů, od Área a od Kythéřanky vzal původ
935 strašlivý Dēs a Třas, kteří plaší i nejhustší voje

v surové válce, po boku Área, bourače hradů —
ale i Harmonié, již vzal si srdnatý Kadmos.

Maié Atlantovna pak porodila Diovi Herma,
slavného posla bohů, když na svaté lože s ním vešla.

940 Semelé, Kadmova dcera, mu porodila oblažitele,
jasného syna, Dionýsa, jež počala v lásce,
nesmrtelného smrtelná žena; teď bohy jsou oba.

Alkméné zase mu povila sílu Hérakleovu,
Diovi, vladaři mračen, se na loži oddavši v lásce.

945 Héfaiistos, slovný mistr, ten pravý na obě ruce,
kvetoucí choť si učinil z Aglaie, nejmladší z Charit.

Zlatokadeřný Dionýsos si Mínóovnu,
rusou Ariadnu, pak učinil kvetoucí choť;
věčnou jí udělil mladost a nesmrtelnost syn Kronův.

950 Hébu pak mohutný syn oné Alkmény, chodící ladně,
Héraklés silák, jakmile skončil své úmorné práce,
dceru velkého Dia a Héry, obuté v zlatě,
za choť vzácnou si vzal, kde sněžný Olympos strmí —
955 žije si bezbolestně a nestárna po všechny časy.

Héliu neúnavnému pak dcera Ókeanova,
slovutná Perséis povila Kirku a Aiéta krále;
Aiétés, Héliu syn, toho svítidla pro smrtelníky,
s dcerou Ókeana, jež v sebe uzavřen proudí,

960 s Idyí spanilou v tváři se oženil po vůli bohů.
Médeiu chodidel krásných mu na svět přivedla ona,
když se mu oddala v lásce skrz rozkošnou Afroditu.

S vámi se nyní loučím, vy žitelé olympských sídel,
s ostrovy, s pevninami i uprostřed se sláným mořem!
965 Nyní mi zpívejte o rodu bohyň, vy líbeznohlasé
olympské Múzy, rozenky Dia, vladaře bouří,
o všech těch, které se smrtelnými si ulehly muži,
nesmrtelné a porodily děti, podobné bohům.

Démétér tedy, bohyně jasná, v žádoucí lásce
970 s héróem Íjasiem se spojivši na žírném poli,
na Krétě, na třikrát orané nivě, porodila Plúta,
lidumila, jež po zemi všady i po hřbetě moře
chodí, a koho potká či komu do rukou přijde,
boháče učiní z něho a hojně mu nadělí jmění.

975 Z Kadma a z Harmonie, z té dcery Afroditiny,
v pěkně hrazených Thébách se porodila Semelé, Ínó,
Autonoé, již za choť měl vlasatý Aristaios,
Agaué spanilá v tváři a konečně Polydóros.

Kallirhoé se spojila v lásce, dceř Ókeanova,
980 s rekem Chrýsáorem, jak velela Afrodité,
celá zlatá, a porodila syna, Géryonéa,
silnějšího než všichni; jej silák Héraklés skolil
pro matonohý skot prostřed moře, na Erytheji.

Zora Tithónovi pak Memnóna, oděnce v bronzu,
985 krále Aithiopů, a vladaře Émathióna,

Kefalovi však povila zase skvělého syna,
zdatného Faethonta — ten muž se podobal bohům.
Ještě byl mlád a v prvním květu té mladosti skvostné,
chlapec dětinné mysli, a Afrodité se zvedla,
990 usměvavá, a unesla hoča do božských svatýň,
aby co jasný daimón ty chrámy potají chránil.

Dceru Aiéta krále, jež samo živilo nebe,
Aisónův syn si po vůli bohů, živoucích věčně,
odvedl od Aiéta, když ukončil úmorné práce,
995 kterých veliký král a zpupný mu uložil mnoho,
Peliés násilnický a zlého všetečný strůjce.
Ijásón, Aisónův syn, je splnil, a vytrpěv mnoho,
vrátil se do Ijólku a vezl si na rychlé lodi
jiskrnozrakou dívku, již za choť kvetoucí pojal.
1000 Ona Ijásónovi se oddavši, pastýři lidu,
povila syna, Médeios jménem, jež vychoval v horách
Cheirón, Filyrův syn, podle vůle velkého Dia.

Avšak z Néreoven, dcer mořského starce, se jedna,
Psamathé, bohyně jasná, skrz rozkošnou Afroditu
1005 oddala Aiakovi a zrodila Fóka; leč Thetis,
bohyně stříbrnohá, se poddavši Péleovi,
zrodila Achilla, srdce lví a průlomce vojů.

Aineiu zrodila bohyně z Kythér, věnčená krásně,
héroú Anchísovi se oddavši v žádoucí lásce
1010 na vrších Ídy o mnoha roklích, pokryté lesy.

Kirké, Héliá dcera a vnučka Hyperiona,
s těžce zkoušeným Odysseem se spojivši v lásce,

Agria porodila a Latina, bez hany reka,
ale i Télegona, skrz rozkošnou Afroditu.
1015 Ti tedy ve velké dálce, až v zálivu na svatých výspách,
byli Tyrrhénů všech, toho slavného národa, králi.

Kalypsó, bohyně jasná, pak zrodila Nausithoa,
s Odysseem se objevši v lásce, a Nausinoa.

To jsou ty, které se smrtelnými si ulehly muži,
1020 nesmrtelné, a zrodily děti, podobné bohům.
Nyní mi zpívejte o rodu žen, vy líbeznohlasé
olympské Múzy, rozenky Dia, vladaře bouří!